ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 16 ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ · Հինգշաբթի 30 Յունուարի 1892 Հինգշաբթի 30 Յունուարի ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 16

Տարեկան 10 րուբլի, վեց ամսով՝ 6 րուբլի, երեք ամսով՝ 3 ր. 50 կ. ամսով՝ 1 ր., հատով՝ 5 կոպէկ։
Բաժանորդ կրնան ըլլալ Թիֆլիսում միմիայն խմբագրատանը։

Խմբագրութեան հասցէն՝ Тифлисъ. Редакція «Норъ-Даръ» կամ Tiflis. Rédaction «Nor-Dar».

Խմբագրութիւնը բաց է ամեն օր (բացի սուն օրերից) ժամը 9 էց մինչև 2-ը։ Յայտարարութիւնները ընդունւում են ամեն լեզուներով։ Յայտարարութիւնների բառին 2 կ., րեկլամների համար կրկնապատիկ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ-ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ

ՆՈՐ-ԴԱՐ

ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ ԹԵՐԹ

Թիֆլիսում

ՏԱՐԿԱՆ 1892 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

(ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ)

Հրատարակւում է նոյն չէրէով և ծրագրով ամեն օր՝ բացի հինգշաբթի, երէց-շաբթի և տօներին հետեւող օրերից։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՍՏԱՆՈՒՄ Է ԵՒ ՍԵՊՀԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Տարեկան գինն է 10 րուբլի, վեց ամսուանը՝ 6 րուբլի, հատով 5 կոպ.

ԵՒՐՈՊԱՅԻ, ԹԻՒՐՔԻԱՅԻ, ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ, և այլ հեռաւոր երկիրների բաժանորդները վճարում են տարեկան 40 ֆրանկ։

Բաժանորդ են գրւում իւրաքանչիւր ամսի 1-ից միայն։

ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ բաժանորդ են գրւում ՆՒՅՆ «ՆՈՐ-ԴԱՐ»-ի խմբագրատանը։

Խմբագրատունը գտնւում է Պաշկինսկայա փողոցում, Սկաւերի դիմաց, Տէր Աստուածատրեանի տանը № 14., մուտքը բակից։

Օտար քաղաքներից դիմում են խմբագրութեան՝ Тифлисъ. въ Редакцію ежедневной газеты «НОРЪ-ДАРЪ» կամ Tiflis (Caucase) Rédaction du journal «Nor-Dar».

Յունուարի 6-ին ազատից մեռած անձանց ընտանիքների օգտին հանգանակութիւն անող և նպաստներ բաժանող մասնաժողովը

ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ Է ԱՄԵՆ ՕՐ

Քաղաքային վարչութեան մէջ յունուարի 6-ի ազատից մեռած անձանց ազգականների և ընտանիքների գրաւոր խնդիրները։

Իսկ անչնաչան բայարութիւնների և քէներուպի խնդիրների համար մասնաժողովը ցանկացողներին հրաւիրում է նիստերի օրերին զալ քաղաքային վարչութեան բնակարանը

Հինգշաբթի օրերը, երեկոյեան ժամը 7-ից սկսած։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՇԱՇ ՊԵՏԻՆ ԵՒ ԳԻԺ ՈՒՀԱՆԸ.

—

Պարնանայլեն մի առաւօտ լոյսը նոր բացուել էր. արեզակն իւր մի ականջով պառնդ էր ածել արեւելքից դէպի արեւմուտք և սար ու դաշտ լուսաւորել էր առաւօտեան կիսալուսով։ Խաչձառակ գիւղի վրայ հովանաւորում էր դեռ և առաւօտեան սառն և մոյգ տաւերը։

Գնացիք Թերժած եղած անելից, իւրաքանչիւրը չտասում էր իւր գործին հասնելու. գիւղամիջից աջ ու ձախ անցնողները «բարի լոյս»-ով ողջունում էին միմեանց. կով, դոմէշ, ոչխար ու տաւար իրենց նախրչիների առաջ քշում էին դէպի գաշտն արածելու աթօտատեղիներում։

Գաշտերի նորաթոյր կանաչները աչքերակի չորի առաջ մարմարի գոյն էին առնում. չուտով արեգակը պիտի բարձրանար և ցօղր ցամաքեցնէր։

Պարնանայլեն բնակիչներն ուրախ էր իւր բովանդակութեամբ. սակայն խաչ Թառակի Պետին տխուր, վիրաւորուած, կանչում էր իւր հարևաններից մի անգութի.

—Ուհան, Ուհան, էհէ Ուհան...

—Հէյ. էա ինչ ա, Պետի,—վերջապէս սրտին տակից գլուխը հանեց և պատասխանեց Ուհանը։

—Ուհան, աչառս խէ ես տարել, ա քե մատաղ։

—Աչառդ ծրն ա, Պետի։

—Ոնց Լէ աչառըդ ծրն ա, հենց ասմ ես, լէն Լէ բանի խնթրաբ չես. խէ, գիւրմ չես, աչառս ծրն ա։

—Չէ։

—Աչառս, էն ցցնատոզ, երկու աչք ունքանէն, պոչը երկար, Ձերը Ձնդկէ, Լծասեռնալէ, գլուխը կնպալ, գաբաչնդուար անհատն ա, որ սրանից երկու ամիս առաջ չակիս հետ փոխեցիր։

—Փոխինչն, հիմի էլ եա եմ տանմ, ձրաքս ով ա կարում։

—Ա, ինչ Լէ ազաքս ով ա կըտրում. աղրանքի տէրը ես եմ, դու ես տիրապետում հիմի։

—Քու ապրանքը չակէն ա, որ հրէ գնաի գրազին չան ու գելի փայ ա դառնէ,—պատասխանեց Ուհանը, մատնացոյց անելով նրան չակի լիշը։

—Ուհան, դու, ախտան էն պայմանով տուիր, որ եղէ չակը սատկի ուած, կանչում էր իւր հարևաններից մի անգութի.

—Ուհան, Ուհան, էհէ Ուհան...

—Հէյ. էա ինչ ա, Պետի,—վերջապէս սրտին տակից գլուխը հանեց և պատասխանեց Ուհանը։

—Ուհան, աչառս խէ ես տարել, ա քե մատաղ։

—Աչառդ ծրն ա, Պետի։

—Ոնց Լէ աչառըդ ծրն ա, հենց ասմ ես, լէն Լէ բանի խնթրաբ չես. խէ, գիւրմ չես, աչառս ծրն ա։

—Չէ։

—Աչառս, էն ցցնատոզ, երկու աչք ունքանէն, պոչը երկար, Ձերը Ձնդկէ, Լծասեռնալէ, գլուխը կնպալ, գաբաչնդուար անհատն ա, որ սրանից երկու ամիս առաջ չակիս հետ փոխեցիր։

—Փոխինչն, հիմի էլ եա եմ տանմ, ձրաքս ով ա կարում։

—Ա, ինչ Լէ ազաքս ով ա կըտրում. աղրանքի տէրը ես եմ, դու ես տիրապետում հիմի։

—Քու ապրանքը չակէն ա, որ հրէ գնաի գրազին չան ու գելի փայ ա դառնէ,—պատասխանեց Ուհանը, մատնացոյց անելով նրան չակի լիշը։

—Ուհան, դու, ախտան էն պայմանով տուիր, որ եղէ չակը սատկի

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Առաջնորդող տեղ

Բովանդակ. —Առողջապահութիւնը գիմնազիաներում. Պարսկերէնն և Լծուքերէնն լեզուները մի առևտրական ուսումնարանում. Գրականական գաղ. Օր. Վարդուհու և ալ. Արբահամեանի նպաստ. Թիֆլիսի արքունական Թատրոն. Բագուից. Երևանից. Մոսկուայից. Ախալցիխայից. Բաքուից. Ղազարից. Նուշու Մեղրեցոց եկեղեցու հարցից.

Մատենախօսութիւն.

Թղթակցութիւններ. — Վայոց Ձոր.

Բաղաքական. — Սահմանուլի կեանքի դէմ եղած փորձը. Էրզասլութարինգեան. Սպանիա. Մարոկկո. Պորտ գաւիա. Միացեալ Նահանգներ.

Խառն լուրեր.

Հեռագիրներ.

Բանասիրական. — Շաշ Պետի և գլիժ Ուհանը.

Տեղեկատու.

Յայտարարութիւններ.

Թիֆլիս, 29 յունուարի, 1892 թ.

Անցեալ կիրակի, յունուարի 26-ին կատարուեցան Թիֆլիսի մի մասում գտնուող եկեղեցիներում ծխական-եկեղեցական պատգամաւորների ընտրութիւնները, իսկ առաջիկայ կիրակի, փետրուարի 2-ին կը կատարուին քաղաքիս միւս մասի եկեղեցիներում նոյն ընտրութիւնները։

Օրուայ խնդիրների շարքում ընտրելի պատգամաւորների խնդիրը առաջին տեղն է բռնում և միւս խնդիրները գրեթէ մոռացնել է տալիս, շնորհիւ այն ահագին եռանդի, որ վատնում է ընտրութիւնների վրայ։

Այդ ընտրութիւնների աջող կամ անաջող հետևանքից է կախուած թեմական պատգամաւորի նոյնպէս աջող կամ անաջող ընտրութիւնը։ Իսկ Թիֆլիսի թեմի պատգամաւորի աջող ընտրութիւնը ունի մխիթարական նշանակութիւն, որովհետև միւս թեմերի պատգամաւորների հետ հաւասար ձայն ունենալով այսինքն միմիայն մէ ձայն, նա ներկայացնում է իսկապէս մեր երկրի ընդհանուր տրամադրութիւնը։ Բայց որպէս զի թեմական պատգամաւորը մեր Թիֆլիսի թեմի իսկական տրամադրութիւնը կարողանայ ներկայացնել, պէտք է որ Թիֆլիսի թեմի ժողովուրդը միջոց ունենայ ազատ ընտրելու յարմարաւոր պատգամաւոր իւր ներքին համոզմունքի համաձայն. պէտք է որ ընտրողները խոստումներով չը կաշառուին, պէտք է որ նրանք իմանան թէ ում են ընտրում և ինչ բանի համար. պէտք է որ ընտրողները, վերջապէս, իրրև մի

Առաջնորդող տեղ

Բովանդակ. —Առողջապահութիւնը գիմնազիաներում. Պարսկերէնն և Լծուքերէնն լեզուները մի առևտրական ուսումնարանում. Գրականական գաղ. Օր. Վարդուհու և ալ. Արբահամեանի նպաստ. Թիֆլիսի արքունական Թատրոն. Բագուից. Երևանից. Մոսկուայից. Ախալցիխայից. Բաքուից. Ղազարից. Նուշու Մեղրեցոց եկեղեցու հարցից.

Մատենախօսութիւն.

Թղթակցութիւններ. — Վայոց Ձոր.

Բաղաքական. — Սահմանուլի կեանքի դէմ եղած փորձը. Էրզասլութարինգեան. Սպանիա. Մարոկկո. Պորտ գաւիա. Միացեալ Նահանգներ.

Խառն լուրեր.

Հեռագիրներ.

Բանասիրական. — Շաշ Պետի և գլիժ Ուհանը.

Տեղեկատու.

Յայտարարութիւններ.

մի կտոր թղթեր չը ներկայանան ընտրութեան տեղը, այլ հաւատան թէ ինչու համար են կոչուած եկեղեցի և ինչ են անելու։ Ինչ ասել է, որ ճնշման տակ, կաշառքով, խաթրի կամ այլ կողմնակի հաշուով տուած քուէները չեն կարող ներկայացնել Թիֆլիսի թեմի և մասնաւորապէս Թիֆլիսի հայկական ժողովրդի տրամադրութիւնը ընտրելի կաթուղիկոսարան վերաբերութեամբ։

Մինչև օրս Թիֆլիսի եկեղեցիներում կատարուած ընտրութիւններից մենք մեծ մասամբ գոհ ենք. յոյս ունենանք, որ առաջիկայ կիրակի փետ. 2-ին նշանակած ընտրութիւններն աւելի աջող լինին։

Այժմ թէպէտև այդ ընտրութիւններովն են զբաղուած մտքերը, բայց շատերը դիմելով «Նոր-Դար»-ի խմբագրութեան ուզում են իմանալ թէ, ով է «Նոր-Դարի» ընտրելին կամ ով է լարմարագոյն կաթուղիկոսարան։

Այս հանգամանքը շատ կարևոր համարելով, ամենք նեղացած են կաթուղիկոսական ընտրելիների մասին մինչև օրս մեր պահպանած լռութեան մասին։

Եթէ ամեն անգամ մեր պահպանած լռութեան համար մեզանից պիտի նեղանան, այն ժամանակ այդ նեղութեանը չափ և սահման չպիտի ունենայ, որովհետև շատ և շատ անգամ մենք լռում ենք։

Այդ հանգամանքը լծողնելով, մենք առաջիկայում կը խօսենք կաթուղիկոսական ընտրելիների մասին և թէ այժմ մենք ինչ տեսակէտ ունինք կաթուղիկոսական ընտրելիների վերաբերութեամբ։

Առ այժմ մենք կասենք, որ ընդհանուրի, ազգի լուրջ մասի տրամադրութեանը մենք հետևում ենք, այն է. մենք Թիւրքիայի եպիսկոպոսներից կազմուած ընտրելիների ցուցակը ընդունում ենք և ամեն կերպ նպաստած ենք այդ գործին. ում որ դրանցից ազգը կ'ընտրէ կաթուղիկոսական գահի թեկնածու—մենք ընդունում ենք։

Ով չպէտք է լինի կաթուղիկոսական գահի թեկնածու—այդ որոշ է, այդ հաստատ է «Նոր-Դար»-ի համար։

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

Լուսաւորութեան մինիստրութեան մէջ խնդիր է յարուցուած ապագայ օրիորդաց գիմնազիաներում առողջապահութեան տարրական կանոնների դասատուութիւն մացնելու։

—

Ի նկատի ունենալով, որ Թիւրքիայի և Պարսկաստանի միջև առևտրական յարաբերութիւնները հետզհետէ զարգանում են, Վարշաւի Նորենբերգի անուան առևտրական ուսումնարանում պարսկերէնն և Լծուքերէն լեզուների դասատուութիւն է մացուած։

—

Այսօր, յունուարի 30-ին, Թիֆլիսի հայկական գատարանի քրէական բաժնում նշանակուած է Լեռնթիս խմբագրի կողմից Խ. Մարութեանի դէմ յարուցած գործի քննութիւնը։

—

Այս օրերս հաղորդեցինք, որ փետրուարի 3-ին օր. Վարդուհու և ալ. Արբահամեանի նպաստը նշանակուած է արքունական Թատրոնում։ Այժմ մեզ հաղորդում են, որ նպաստը ոչ Լէ

—Ուհան, ուշունց մի տալ, ուսում առած մարդ ես, կլսեն, ամօթ ա....

Ուհանը մի քանի անգամ բանդքեց Նրա պչիկն, եար խլեց, եա տարաւ։

Պետին Ուհանից ուժով էր, կարող էր նրա պչ-ն երկու Ուհանի ձեռել, բայց նախ Ուհանն իրենից հարուստ էր և երկրորդ՝ շատ յաւ գիտէր նա, որ ինքն ինչքան էլ արդար լինի, գոխալ առաջ մեզաւոր պիտի Ճանչուի, ուստի չհամարձակուեց Ձեռք բարձրացնել նրա վրայ։ Բայց նա զարմանալով ուսում առած մարդու այդ տեսակ անխղճմտանքութեան վրայ, դնաց գոխալի մօտ գանգատուելու։

—Գոխալ ջան, ասըմ եմ բարի առջոտմ. Ձայնն ատիլ բարձրացրեց նա, բայց դարձեալ պատասխան չկայ։

Պետին փափախը վեր կալաւ, մօտեցաւ գոխալին և մղկտալով սկսաւ իւր գառը գանգատել։

—Գոխալ ջան, բա, Աստած վեր կունի, որ երկու ամիս ա՝ ձգն եմ առել, հըմի, գլուխս Լծակելով, եա ա խրմա։

Գոխալի կողմից ոչ Լէ պատասխան չկայ, այլ մինչև այս վայրկեանը գեռ նա Պետինի երեսին մարկ չէ արել։

—Գոխալ, բա, ինչ ես ասըմ, ձեզ

ա՛ռ ինձ, ես ալ կ՚երթամ ձեզի հետ։

Ասոր վրայ Ֆիլիպոս ոտքի ելաւ, ու Նաթանայէլ ալ անոր հետեւեցաւ։

Երբ որ Յիսուս տեսաւ որ անոնք կու գան իր քովը, ըսաւ անոնց.

—Ի՞նչ կ՚ուզէք։

Անոնք ալ ըսին անոր.

—Ռաբբի, որ կ՚ըսուի Վարդապետ, ո՞ւր կը բնակիս։

Յիսուս ըսաւ անոնց.

—Եկէք ու տեսէք։

Անոնք գացին ու տեսան թէ ուր կը բնակէր, ու այդ օրը անոր քով մնացին։ Ժամը տասներկուքի մօտ էր։

Նաթանայէլ ալ գնաց իր տունը, ուր կը բնակէր, ու անոր հետ ալ Սիմոն Պետրոսի եղբայրը։

—Մենք գտանք զայն որուն մասին Մովսէս օրէնքին մէջ գրեց, ու մարգարէները, ըսաւ Փիլիպոս Նաթանայէլի։ Նազովրեցի Յիսուսն է, Յովսէփի որդին։

—Կարելի՞ է որ Նազովրէթէն բան մը լաւ ելլէ, ըսաւ Նաթանայէլ։

—Եկո՛ւր ու տես, ըսաւ Փիլիպոս։

Յիսուս Նաթանայէլը տեսնելով ըսաւ անոր վրայ.

—Ահա՛ իսկական Իսրայէլացի մը, որուն մէջ նենգութիւն չկայ։

—Ինչպէ՞ս կրնաս զիս ճանչնալ, հարցուց Նաթանայէլ։

—Քանի դեռ Փիլիպոս քեզ չէր կանչած, երբ որ թզենիին տակ էիր, զքեզ տեսայ, պատասխանեց Յիսուս։

—Վարդապետ, դուն Աստուծոյ Որդին ես, դուն Իսրայէլի թագաւորն ես, պատասխանեց Նաթանայէլ։

Յիսուս ըսաւ անոր.

—Որովհետեւ ըսի քեզի թէ տեսայ զքեզ թզենիին տակ, կը հաւատաս։ Աւելի մեծ բաներ պիտի տեսնես քան զայս։

Ու կրկնեալ ձայնով ըսաւ անոնց.

—Ամէն, ամէն կ՚ըսեմ ձեզի, պիտի տեսնէք երկինքը բացուած ու Աստուծոյ հրեշտակները կամ ելլել եւ իջնել Մարդու Որդիին վրայ։

Երրորդ օրը Գալիլիոյ Կանա քաղաքին մէջ հարսնիք մը եղաւ, ու Յիսուսի մայրը հոն էր։ Յիսուս ալ իր աշակերտներով հարսնիքին հրաւիրուեցաւ։ Գինին վերջացաւ, ու Յիսուսի մայրը ըսաւ անոր.

—Գինի չունին։

Յիսուս ըսաւ անոր.

—Ի՞նչ գործ ունիս ինծի հետ, կինոջ, դուն ալ ես ինծի պէս։ Ժամս դեռ չէ եկած։

Անոր մայրը ըսաւ ծառաներուն.

—Ինչ որ ձեզի ըսէ, ա՛ն ըրէք։

Հոն քարէ վեց ջրհոր կար, որոնք Հրեաներուն սրբութեան համար կը գործածուէին, ու ամէն մէկուն մէջ երկու կամ երեք չափ ջուր կը տեղաւորուէր։

Յիսուս ըսաւ անոնց.

—Լեցուցէ՛ք ջրհորները ջուրով։

Անոնք ալ լեցուցին զանոնք մինչեւ բերանները։

Ապա ըսաւ անոնց.

—Հիմա քաշեցէ՛ք ու տարէ՛ք խնամակալապետին։

Անոնք ալ տարին։ Խնամակալապետը ջուրը որ գինի եղած էր համեցաւ, չգիտնալով թէ ուրկէ եկած էր, բայց ծառաները որոնք ջուրը քաշած էին գիտէին, խնամակալապետը փեսային կանչեց ու ըսաւ անոր.

—Ամէն մարդ նախ լաւ գինին կը դնէ սեղանին, ու երբ հիւրերը գինովցան, վատ գինին կը դնէ։ Դուն լաւ գինին մինչեւ հիմա պահեցիր։

Յիսուս այս առաջին նշանը Գալիլիոյ Կանա քաղաքին մէջ ըրաւ, ու իր փառքը յայտնեց, ու իր աշակերտները հաւատացին անոր։

Ասկէ ետքը Յիսուս իջաւ Կափառնայում քաղաքը, ինքը, իր մայրը, իր եղբայրները ու իր աշակերտները, ու հոն քանի մը օր մնացին։

Հրեաներուն Զատկը մօտ էր, ու Յիսուս Երուսաղէմ ելաւ։ Տաճարին մէջ գտաւ ոչխարներ, եզներ ու աղաւնիներ ծախողները, ու դրամ փոխողները նստած։ Պարան մը շինեց ու բոլորը տաճարէն դուրս հանեց, ոչխարներն ու եզները, ու դրամ փոխողներուն դրամը թափեց ու սեղանները շուռ տուաւ, ու աղաւնիներ ծախողներուն ըսաւ.

—Ասոնք հոսկէ տարէ՛ք, իմ Հօրս տունը առեւտրի տուն մի՛ շինէք։

Աշակերտները յիշեցին որ գրուած է. «Քու տանդ նախանձը զիս պիտի ուտէ»։

Հրեաները ուրեմն Յիսուսին ըսին.

—Ի՞նչ նշան մեզի պիտի ցուցնես որ այս բաները կ՚ընես։

Յիսուս պատասխանեց ու ըսաւ անոնց.

—Քակեցէ՛ք այս տաճարը, ու երեք օրուան մէջ զայն պիտի շինեմ։

Հրեաները ըսին.

—Քառասունվեց տարի շինուեցաւ այս տաճարը, ու դուն երեք օրուան մէջ պիտի շինե՞ս զայն։

Բայց ինք իր մարմնին տաճարին մասին կ՚ըսէր։ Ուստի երբ որ մեռելներէն յարութիւն առաւ, աշակերտները յիշեցին որ ասիկա ըսած էր, ու հաւատացին Գրոց ու Յիսուսի ըսած խօսքին։

Զատկուան ատեն Երուսաղէմ գտնուած ատեն, շատեր հաւատացին անոր անունին, երբ որ տեսան անոր ըրած նշանները։ Բայց Յիսուս ինքզինքը չէր վստահեցներ անոնց, որովհետեւ ինք կը ճանչնար զամենքը, ու պէտք չունէր որ մարդ վկայէ մարդուն մասին, որովհետեւ ինք գիտէր թէ մարդուն մէջ ինչ կայ։

Ֆարիսեցիներէն մարդ մը կար, որուն անունը Նիկոդէմոս էր, ու հրեաներուն իշխաններէն մէկն էր։ Գիշերով եկաւ Յիսուսի քով, ու ըսաւ անոր.

—Վարդապետ, գիտենք որ դուն Աստուծմէ եկած ես իբրեւ վարդապետ, որովհետեւ ոեւէ մարդ չի կրնար այն նշանները ընել որ դուն կ՚ընես, եթէ Աստուած անոր հետ չըլլայ։

Յիսուս պատասխանեց ու ըսաւ անոր.

—Ամէն, ամէն կ՚ըսեմ քեզի, եթէ մարդ մը նորէն չծնանի, չի կրնար տեսնել Աստուծոյ արքայութիւնը։

Նիկոդէմոս ըսաւ անոր.

—Ինչպէ՞ս կրնայ մարդ ծնիլ երբ ծերացած է։ Կրնա՞յ երկրորդ անգամ մայրին արգանդը մտնել ու ծնիլ։

Յիսուս պատասխանեց.

—Ամէն, ամէն կ՚ըսեմ քեզի, եթէ մարդ մը ջուրէն ու Հոգիէն չծնանի, չի կրնար մտնել Աստուծոյ արքայութիւնը։ Մարմնէն ծնածը մարմին է, ու Հոգիէն ծնածը հոգի է։ Զարմանալ մի՛ թէ ըսի քեզի թէ պէտք է նորէն ծնանիք։ Հովը ուր որ կ՚ուզէ կը փչէ, ու դուն անոր ձայնը կը լսես, բայց չգիտես թէ ուրկէ կու գայ ու ուր կ՚երթայ։ Այնպէս ալ ամէն մարդ որ Հոգիէն ծնած է։

Նիկոդէմոս ըսաւ անոր.

—Ինչպէ՞ս կրնան այս բաները ըլլալ։

Յիսուս պատասխանեց ու ըսաւ անոր.

—Դուն Իսրայէլի վարդապետն ես, ու այս բաները չե՞ս գիտեր։ Ամէն, ամէն կ՚ըսեմ քեզի, որ մենք կը խօսինք այն որ գիտենք ու կը վկայենք այն որ տեսած ենք, բայց դուք մեր վկայութիւնը չեք ընդունիր։ Եթէ ես ձեզի երկրաւոր բաներ ըսած ատեն չեք հաւատար, ինչպէ՞ս պիտի հաւատաք երբ երկնաւոր բաներ ըսեմ ձեզի։ Ոեւէ մարդ երկինք չելաւ, բայց միայն երկինքէն իջած Մարդու Որդին։ Ինչպէս Մովսէս անապատին մէջ օձը վեր բարձրացուց, նոյնպէս Մարդու Որդին ալ պէտք է վեր բարձրացուի, որպէսզի ամէն մարդ որ անոր հաւատայ կորուստէ ազատի ու յաւիտենական կեանք ունենայ։

Աստուած այնքան շատ սիրեց աշխարհը որ իր միածին Որդին տուաւ, որպէսզի ամէն մարդ որ անոր հաւատայ կորուստէ ազատի ու յաւիտենական կեանք ունենայ։ Աստուած իր Որդին աշխարհ չղրկեց որ աշխարհը դատապարտէ, այլ որպէսզի աշխարհ անով փրկուի։ Անոր հաւատացողը չի դատապարտուիր, բայց անհաւատը արդէն դատապարտուած է, որովհետեւ չհաւատաց Աստուծոյ միածին Որդիին անունին։

Ասիկա է դատաստանը, որ լոյսը աշխարհ եկաւ, բայց մարդիկ լոյսէն աւելի խաւարը սիրեցին, որովհետեւ անոնց գործերը չար էին։ Ամէն մարդ որ չարիք կ՚ընէ կ՚ատէ լոյսը ու չի գար լոյսին, որպէսզի անոր գործերը չդատապարտուին։ Բայց ճշմարտութիւնը գործադրող մարդը կու գայ լոյսին, որպէսզի անոր գործերը յայտնի ըլլան, որովհետեւ Աստուծոյ մէջ ըրուած են։

Ասկէ ետքը Յիսուս իր աշակերտներով Հրեաստանի երկրին մէջ գնաց, ու հոն անոնց հետ մնաց ու մկրտեց։ Յովհաննէս ալ Սաղիմի մօտ Ենովն մէջ կը մկրտէր, որովհետեւ հոն շատ ջուր կար։ Մարդիկ կու գային ու կը մկրտուէին, որովհետեւ Յովհաննէս բանտին մէջ դրուած չէր։

Յովհաննէսի աշակերտներէն մէկը հրեայ մը հետ վիճաբանութեան մէջ մտաւ մաքրութեան մասին։ Անոնք Յովհաննէսի քով եկան ու ըսին անոր.

—Վարդապետ, որ Յորդանանի միւս կողմը քեզի հետ էր, որուն մասին դուն վկայեցիր, ահա՛ կը մկրտէ ու բոլորը անոր քով կ՚երթան։

Յովհաննէս պատասխանեց ու ըսաւ.

—Մարդ ոչինչ կրնայ առնել եթէ չտրուի իրեն երկինքէն։ Դուք ինքներդ վկայ էք ինծի համար թէ ըսի թէ ես Քրիստոս չեմ, հապա անոր առջեւէն ղրկուած եմ։ Հարսը փեսայինն է, բայց փեսային բարեկամը որ կեցած է ու կը լսէ զայն, մեծ ուրախութեամբ կ՚ուրախանայ փեսային ձայնին համար։ Ուրեմն իմ ուրախութիւնս լրացաւ։ Անոր պէտք է որ աճի, ես պակսիլ։

Անոր համար որ երկինքէն կու գայ, ամէնուն վերեւ է։ Երկրէն եղողը երկրաւոր է, ու երկրաւոր բաներ կը խօսի։ Երկինքէն եկողը ամէնուն վերեւ է։ Ինչ որ տեսաւ ու լսեց անոր կը վկայէ, բայց անոր վկայութիւնը ոեւէ մարդ չի ընդունիր։ Ով որ անոր վկայութիւնը ընդունի, կը հաստատէ թէ Աստուած ճշմարիտ է։ Որովհետեւ Աստուծոյ ղրկածը Աստուծոյ խօսքերը կը խօսի, որովհետեւ Աստուած Հոգին չափով չի տար։ Հայրը կը սիրէ Որդին ու ամէն բան անոր ձեռքը տուած է։ Որ Որդիին կը հաւատայ յաւիտենական կեանք ունի, իսկ որ Որդիին չհնազանդիր կեանքը չպիտի տեսնէ, հապա Աստուծոյ բարկութիւնը անոր վրայ կը մնայ։

Երբ Տէրը գիտցաւ որ փարիսեցիները լսած էին թէ Յիսուս աւելի աշակերտներ կ՚ընէ ու կը մկրտէ քան Յովհաննէս, (թէեւ Յիսուս ինքը չէր մկրտեր, հապա իր աշակերտները), Հրեաստանէն մեկնեցաւ ու նորէն Գալիլիա գնաց։ Սամարիոյ միջէն պէտք էր որ անցնէր։ Ուստի Սամարիոյ Սիւքար կոչուած քաղաքին հասաւ, որ Յակոբ իր որդի Յովսէփին տուած հողամասին մօտ է։ Հոն Յակոբի աղբիւրը կար։ Յիսուս ճամբորդութենէն յոգնած ըլլալով, աղբիւրին քովը նստաւ։ Ժամը վեցերորդն էր։

Սամարացի կին մը եկաւ ջուր քաշելու։ Յիսուս ըսաւ անոր.

—Ինծի խմելու տուր։

Աշակերտները քաղաքը գացած էին կերակուր գնելու։

Սամարացի կինը ըսաւ անոր.

—Ինչպէ՞ս դուն հրեայ ես ու ինծմէ ջուր կը խնդրես, որ սամարացի կին եմ։

Հրեաները սամարացիներուն հետ գործ չունին։

Յիսուս պատասխանեց ու ըսաւ անոր.

—Եթէ գիտնայիր Աստուծոյ պարգեւը ինչ է, ու թէ ով է որ քեզի կ՚ըսէ, ինծի ջուր տուր խմելու, դուն անկէ կը խնդրէիր ու ան քեզի կեանքի ջուր կու տար։

Կինը ըսաւ անոր.

—Տէ՛ր, ջուր քաշելու բան չունիս ու աղբիւրը խոր է, ուրկէ՞ ունիս ուրեմն կեանքի ջուրը։ Մեծ ես դուն մեր հայր Յակոբէն որ մեզի այս աղբիւրը տուաւ, ինքն ալ անկէ կը խմէր իր որդիներն ու անասունները։

Յիսուս պատասխանեց ու ըսաւ անոր.

—Ամէն որ այս ջուրէն կը խմէ նորէն պիտի ծարաւնայ, բայց ես որ ջուրը կու տամ անոր ոեւէ ատեն պիտի չծարաւնայ, հապա ջուրը որ ես կու տամ անոր մէջ աղբիւր պիտի ըլլայ, որ յաւիտենական կեանքի համար պիտի բղխի։

Կինը ըսաւ անոր.

—Տէ՛ր, ինծի այդ ջուրը տուր, որպէսզի ծարաւնալ չունենամ ու հոս ջուր քաշելու չգամ։

Յիսուս ըսաւ անոր.

—Գնա՛ կանչէ քու ամուսինդ ու հոս եկո՛ւր։

Կինը պատասխանեց ու ըսաւ.

—Ամուսին չունիմ։

Յիսուս ըսաւ անոր.

—Լաւ ըսիր թէ ամուսին չունիմ, որովհետեւ հինգ ամուսին ունեցար, ու հիմա ունեցածդ ամուսինդ չէ։ Ասոր մէջ ճիշդ ըսիր։

Կինը ըսաւ անոր.

—Տէ՛ր, կը տեսնեմ որ մարգարէ ես դուն։ Մեր հայրերը այս լերան վրայ երկրպագեցին, ու դուք կ՚ըսէք թէ Երուսաղէմ է այն տեղը ուր պէտք է երկրպագենք։

Յիսուս ըսաւ անոր.

—Կինոջ, հաւատա ինծի թէ ժամանակ կու գայ որ ո՛չ այս լերան վրայ ու ո՛չ Երուսաղէմ Հայրը պիտի երկրպագէք։ Դուք չգիտէք թէ ինչ կ՚երկրպագէք, մենք գիտենք թէ ինչ կ՚երկրպագենք, որովհետեւ փրկութիւնը հրեաներէն է։ Բայց ժամանակ կու գայ, ու հիմա է, որ ճշմարիտ երկրպագուները Հօր պիտի երկրպագեն հոգիով ու ճշմարտութեամբ, որովհետեւ Հայրը այդպիսիները կ՚ուզէ իր երկրպագուները ըլլան։ Աստուած հոգի է, ու անոր երկրպագուները հոգիով ու ճշմարտութեամբ պէտք է երկրպագեն։

Կինը ըսաւ անոր.

—Գիտեմ թէ Մեսիան կու գայ, որ Քրիստոս կը կոչուի։ Երբ որ ան գայ, ամէն բան մեզի պիտի հաղորդէ։

Յիսուս ըսաւ անոր.

—Ես որ քեզի հետ կը խօսիմ, ան եմ։

Այս միջոցին աշակերտները եկան, ու զարմացան որ կինոջ հետ կը խօսէր։ Բայց ոեւէ մէկը չըսաւ թէ ինչ կ՚ուզես կամ թէ ինչու կը խօսիս անոր հետ։

Կինը իր ջրհորը թողուց ու քաղաքը գնաց, ու ըսաւ մարդոց.

—Եկէ՛ք տեսէք մարդ մը որ ինծի ըսաւ ամէն ինչ որ ըրի։ Չէ՞ որ ան Քրիստոսն է։

Ուստի քաղաքէն դուրս ելան ու անոր քով եկան։

Այդ միջոցին աշակերտները կը խնդրէին անկէ ըսելով.

—Վարդապետ, կե՛ր։

Բայց ինք ըսաւ անոնց.

—Ես ձեզի համար ուտելու կերակուր ունիմ որ դուք չգիտէք։

Աշակերտները իրարու ըսին.

—Մէկը բերա՞ւ անոր ուտելու բան։

Յիսուս ըսաւ անոնց.

—Իմ կերակուրս է որ ինծի ղրկողին կամքը կատարեմ ու անոր գործը լմնցնեմ։ Չէ՞ք ըսեր դուք թէ չորս ամիս ետքը հունձքը կու գայ։ Ահա՛ կ՚ըսեմ ձեզի, աչքերնիդ վերցուցէ՛ք ու արտերը նայեցէ՛ք, որ հունձքի համար սպիտակած են արդէն։ Հնձողը վարձք կ՚առնէ ու պտուղ կը ժողվէ յաւիտենական կեանքի համար, որպէսզի սերմնացանն ալ հնձողն ալ միասին ուրախանան։ Որովհետեւ այս առիթով ճիշդ է ասացուածքը թէ ուրիշ մէկը կը սերմնացանէ ու ուրիշ մէկը կը հնձէ։ Ես ձեզ ղրկեցի որ հնձէք այն բանին համար որուն համար չէք աշխատած։ Ուրիշներ աշխատեցան, ու դուք անոնց աշխատանքին մտաք։

Այդ քաղաքին շատ սամարացիներ հաւատացին անոր, այդ կնոջ խօսքին համար որ կը վկայէր թէ ան ըսաւ անոր ամէն ինչ որ ըրի։ Ուստի երբ որ սամարացիները անոր քով եկան, խնդրեցին որ անոնց հետ մնայ, ու հոն երկու օր մնաց։ Շատ աւելի հաւատացին անոր խօսքին համար։ Ու կնոջ կ՚ըսէին.

—Այլեւս քու խօսքիդ համար չենք հաւատար, որովհետեւ մենք ինքներս լսեցինք ու գիտենք թէ այս իսկապէս աշխարհին Փրկիչն է։

Երկու օրէն Յիսուս հոնկէ մեկնեցաւ ու Գալիլիա գնաց։ Ինքը վկայած էր թէ մարգարէն իր հայրենիքին մէջ պատիւ չունի։ Երբ որ Գալիլիա եկաւ, Գալիլիացիները ընդունեցին զանիկա, որովհետեւ տեսած էին անոր ըրած բոլոր բաները որ Երուսաղէմ ըրաւ տօնին ատեն, որովհետեւ անոնք ալ տօնին գացած էին։

Յիսուս նորէն Կանա գնաց Գալիլիոյ, ուր ջուրը գինի դարձուցած էր։ Հոն թագաւորական պաշտօնեայ մը կար, որուն որդին Կափառնայում հիւանդ էր։ Երբ որ լսեց թէ Յիսուս Հրեաստանէն Գալիլիա եկած է, անոր քով գնաց ու խնդրեց որ իջնայ ու իր որդին բժշկէ, որովհետեւ մեռնելու վրայ էր։

Յիսուս ըսաւ անոր.

—Եթէ նշաններ ու հրաշքներ չտեսնէք, չէք հաւատար։

Թագաւորական պաշտօնեան ըսաւ անոր.

—Տէ՛ր, իջի՛ր մինչեւ որ մանուկս չմեռնի։

Յիսուս ըսաւ անոր.

—Գնա՛, քու որդիդ ապրած է։

Մարդը հաւատաց Յիսուսի ըսած խօսքին ու գնաց։ Երբ որ ճամբան էր, անոր ծառաները դիմաւորեցին զանիկա ու ըսին թէ որդին ապրած է։ Ուստի հարցուց անոնցմէ թէ ո՛ր ժամուն լաւ եղաւ։ Ըսին անոր թէ երէկ ժամը եօթնին տենդը թողուց զանիկա։ Հայրը գիտցաւ որ հէնց այդ ժամուն Յիսուս ըսած էր անոր թէ որդիդ ապրած է։ Ինքն ալ հաւատաց ու իր ամբողջ տունը։

Յիսուս նորէն Գալիլիոյ մէջ ըրաւ այս երկրորդ նշանը, երբ որ Հրեաստանէն եկաւ։

Ասկէ ետքը Հրեաներուն տօներէն մէկը եղաւ, ու Յիսուս Երուսաղէմ ելաւ։ Երուսաղէմի մէջ Ոչխարի դռան քով կայ աւազան մը, որ հրեայերէն Բեթեսդա կը կոչուի, ու հինգ սրահ ունի։ Այդ սրահներուն մէջ շատ հիւանդներ, կոյրեր, կաղեր, ու չորցած ձեռքեր ունեցողներ կը պառկէին, որոնք ջուրին կը սպասէին։ Որովհետեւ ժամանակ մը Տէրոջ հրեշտակը կ՚իջնէր աւազանին մէջ ու ջուրը կը խառնուէր։ Ջուրը խառնուելէն ետքը առաջին անգամ որ աւազանին մէջ իջնէր, ինչ հիւանդութիւն որ ունենար, կը բժշկուէր։

Հոն մարդ մը կար որ երեսունութ տարի հիւանդ էր։ Յիսուս երբ որ զանիկա պառկած տեսաւ ու գիտցաւ որ շատ ատենէ հիւանդ է, ըսաւ անոր.

—Կ՚ուզե՞ս առողջանալ։

Հիւանդը պատասխանեց.

—Տէ՛ր, ոչ ոք ունիմ որ ջուրը խառնուելուն պէս զիս աւազանին մէջ դնէ։ Ես երբ որ գամ, ուրիշ մը արդէն իջած կ՚ըլլայ։

Յիսուս ըսաւ անոր.

—Ելի՛ր, անկո՛ղնդ առ ու քալէ։

Մարդը անմիջապէս առողջացաւ, անկողինը առաւ ու քալեց։ Այդ օրը շաբաթ էր։

Ուստի հրեաները ըսին բժշկուած մարդուն.

—Շաբաթ է այսօր, ու օրէնքը չի թոյլատրեր որ անկողինդ առնես։

Ան պատասխանեց անոնց.

—Ինծի բժշկողը ըսաւ ինծի թէ անկողինդ առ ու քալէ։

Հարցուցին անոր.

—Ո՞վ է այն մարդը որ ըսաւ քեզի թէ անկողինդ առ ու քալէ։

Բայց բժշկուածը չգիտէր թէ ո՛վ է, որովհետեւ Յիսուս հոնկէ քաշուեցաւ, ամբոխ մը հոն գտնուելուն համար։

Ասկէ ետքը Յիսուս տաճարին մէջ գտաւ զանիկա ու ըսաւ անոր.

—Ահա՛ առողջացար, մեղանչելէ՛ ալ ետքը, որպէսզի աւելի վատ բան մը չպատահի քեզի։

Մարդը գնաց ու յայտնեց Հրեաներուն թէ Յիսուս է անոր ըսողը թէ բժշկեց զինքը։

Ասոր համար Հրեաները կը հալածէին Յիսուսը, որովհետեւ այդ բաները շաբաթ օրը կ՚ընէր։

Յիսուս ալ անոնց ըսաւ.

—Հայրս մինչեւ հիմա կ՚աշխատի, ես ալ կ՚աշխատիմ։

Ասոր համար Հրեաները աւելի կը փնտռէին սպաննել զանիկա, որովհետեւ ոչ միայն շաբաթ օրը կը խախտէր, հապա Աստուած իր Հայրը կոչելով իրեն հաւասար կ՚ընէր Աստուծոյ։

Յիսուս պատասխանեց ու ըսաւ անոնց.

—Ամէն, ամէն կ՚ըսեմ ձեզի, Որդին ինքնին բան մը չի կրնար ընել, եթէ չտեսնէ Հայրը որ կ՚ընէ։ Որովհետեւ ինչ որ ան կ՚ընէ, Որդին ալ նոյնը կ՚ընէ։ Հայրը կը սիրէ Որդին ու ամէն բան կը ցուցնէ անոր որ ինք կ՚ընէ, ու աւելի մեծ գործեր պիտի ցուցնէ անոր, որպէսզի դուք զարմանաք։ Որովհետեւ ինչպէս Հայրը մեռելները յարուցանելով կը կենդանացնէ, նոյնպէս Որդին ալ ինք կամեցածները կը կենդանացնէ։ Հայրը ոեւէ մարդու չի դատեր, հապա դատաստանը ամբողջապէս Որդիին տուած է, որպէսզի ամէն մարդ Որդին պատուէ ինչպէս որ Հայրը կը պատուեն։ Որ Որդին չպատուէ չի պատուեր զայն ղրկող Հայրը։

Ամէն, ամէն կ՚ըսեմ ձեզի, որ իմ խօսքերս լսողը եւ զիս ղրկողին հաւատացողը յաւիտենական կեանք ունի, ու դատապարտութեան մէջ չի գար, հապա մահէն կեանքի անցած է։ Ամէն, ամէն կ՚ըսեմ ձեզի, որ ժամանակ կու գայ, ու հիմա է, որ մեռելները Աստուծոյ Որդիին ձայնը պիտի լսեն, ու լսողները պիտի կենդանանան։ Որովհետեւ ինչպէս Հայրը իր մէջ կեանք ունի, նոյնպէս Որդիին ալ տուաւ որ իր մէջ կեանք ունենայ։ Ու դատաստան ընելու իշխանութիւնը տուաւ անոր, որովհետեւ Մարդու Որդին է։ Զարմանալ մի՛ թէ ըսի քեզի թէ ժամանակ կու գայ որ բոլոր գերեզմաններուն մէջ եղողները անոր ձայնը պիտի լսեն, ու դուրս պիտի գան, բարի գործեր ընողները կեանքի յարութեան համար, իսկ չար գործեր ընողները դատապարտութեան յարութեան համար։

Ես ինքնին բան մը չեմ կրնար ընել։ Ինչպէս որ կը լսեմ, այնպէս կը դատեմ, ու իմ դատաստանս արդար է, որովհետեւ իմ կամքս չեմ փնտռեր, հապա զիս ղրկողին կամքը։

Եթէ ես ինծի համար վկայութիւն տամ, վկայութիւնս ճշմարիտ չէ։ Ուրիշ մէկը կայ որ ինծի համար վկայութիւն կու տայ, ու գիտեմ թէ ինծի համար տուած վկայութիւնը ճշմարիտ է։ Դուք Յովհաննէսի մօտ մարդ ղրկեցիք, ու ան ճշմարտութեան վկայեց։ Ես մարդու վկայութիւն չեմ ընդունիր, բայց այս բաները կ՚ըսեմ որ դուք փրկուիք։ Ան վառուող ու լուսաւորող լապտեր մըն էր, ու դուք կամեցաք անոր լոյսին մէջ ժամանակ մը ուրախանալ։ Բայց ես ունիմ Յովհաննէսէն աւելի մեծ վկայութիւն։ Որովհետեւ գործերը զոր Հայրը ինծի տուաւ որ կատարեմ, այդ գործերը որ ես կ՚ընեմ, կը վկայեն թէ Հայրը զիս ղրկեց։ Ու զիս ղրկող Հայրը ինքն ալ վկայեց ինծի համար։ Դուք անոր ձայնը երբեք չէք լսած, ու անոր տեսքը չէք տեսած, ու անոր խօսքը չունիք ձեր մէջ մնացած, որովհետեւ անոր ղրկածին չէք հաւատար։

Դուք Գրոց կը քննէք, որովհետեւ կը կարծէք թէ անոնց մէջ յաւիտենական կեանք ունիք, ու անոնք են որ ինծի համար կը վկայեն։ Բայց ինծի մօտ գալ չեք ուզեր որ կեանք ունենաք։

Մարդոցմէ փառք չեմ ընդունիր։ Բայց ձեզ կը ճանչնամ, որ Աստուծոյ սէրը ձեր մէջ չկայ։ Ես իմ Հօրս անունով եկայ, ու դուք զիս չընդունեցիք։ Եթէ ուրիշ մը իր անունով գայ, զանիկա պիտի ընդունիք։ Ինչպէ՞ս կրնաք հաւատալ դուք որ իրարմէ փառք կ՚ընդունիք, ու այն փառքը որ միայն Աստուծմէ է չեք փնտռեր։ Մի՛ կարծէք թէ ես պիտի մեղադրեմ ձեզ Հօրս առջեւ։ Ձեզ մեղադրող մը կայ, Մովսէս, որուն վրայ դուք յոյս դրիք։ Որովհետեւ եթէ Մովսէսի հաւատայիք, ինծի ալ պիտի հաւատայիք, որովհետեւ ան ինծի համար գրեց։ Բայց եթէ անոր գրածներուն չհաւատաք, ինչպէ՞ս պիտի հաւատաք ինծի ըսած խօսքերուն։

Յիսուս ասկէ ետքը Գալիլիոյ կամ Տիբերիայի ծովուն միւս կողմը գնաց։ Մեծ բազմութիւն մը զանիկա կը հետեւէր, որովհետեւ հիւանդներուն ըրած նշանները տեսան։ Յիսուս սարը ելաւ ու հոն իր աշակերտներուն հետ նստաւ։ Զատկուան տօնը մօտ էր։

Երբ որ Յիսուս աչքերը վերցուց ու տեսաւ որ մեծ բազմութիւն մը իր քովը կու գայ, Փիլիպոսի ըսաւ.

—Ուրկէ՞ հաց գնենք որ ասոնք ուտեն։

Ասիկա կ՚ըսէր զանիկա փորձելու համար, որովհետեւ ինք գիտէր թէ ինչ պիտի ընէր։

Փիլիպոս պատասխանեց.

—Երկու հարիւր դահեկանի հաց չի բաւեր որ ամէնուն ոեւէ մէկ մասը տրուի։

Աշակերտներէն մէկը, Սիմոն Պետրոսի եղբայրը Անդրէաս ըսաւ անոր.

—Հոս տղայ մը կայ որ հինգ գարիի հաց ու երկու ձուկ ունի, բայց ասոնք ի՞նչ են այսքան մարդոց համար։

Յիսուս ըսաւ.

—Տղաքը նստեցուցէ՛ք։

Հոն շատ խոտ կար։ Ուստի տղաքը նստեցուցին մօտ հինգ հազար հոգի։ Յիսուս հացերը առաւ, շնորհակալութիւն յայտնեց ու բաժնեց նստածներուն, ինչպէս նաեւ ձուկերէն, որքան որ կ՚ուզէին։ Երբ որ կշտացան, ըսաւ իր աշակերտներուն.

—Հաւաքեցէ՛ք մնացած կտորները, որպէսզի ոչինչ կորսուի։

Ուստի հաւաքեցին ու տասներկու զամբիւղ լեցուցին հինգ գարիի հացերու կտորներով, որոնք մնացին ուտողներէն։

Երբ որ մարդիկ տեսան Յիսուսի ըրած նշանը, ըսին.

—Ասիկա իսկապէս այն մարգարէն է որ աշխարհ պիտի գայ։

Յիսուս գիտնալով որ պիտի գան ու զինքը բռնի թագաւոր ընելու համար առնեն, նորէն լեռը քաշուեցաւ, ինքնին միայնակ։

Իրիկունը աշակերտները ծովուն եզերքը իջան, ու նաւ մտնելով ծովուն միւս կողմը Կափառնայում կու գային։ Արդէն մթնած էր, ու Յիսուս դեռ անոնց քով չէր եկած։ Ուժեղ քամի մը կը փչէր, ու ծովը կը ցնդէր։ Քսանհինգ կամ երեսուն ստատիոն գացած էին, երբ որ տեսան Յիսուսը ծովուն վրայէն քալելով նաւուն մօտենալը, ու վախցան։ Բայց ինք ըսաւ անոնց.

—Ես եմ, մի՛ վախնաք։

Ուստի կամեցան զանիկա նաւուն մէջ առնել, բայց նաւը անմիջապէս հասաւ ուր որ կ՚երթային։

Ուրիշ օր մը, ծովուն միւս կողմը կեցող ամբոխը տեսաւ որ հոն միայն մէկ նաւակ կար, ու որ Յիսուս աշակերտներուն հետ նաւակին մէջ չէր մտած, հապա միայն աշակերտները գացած էին։ Ուրիշ նաւակներ Տիբերիայէն եկան այն տեղին մօտ ուր հացը կերած էին, Տէրոջ շնորհակալութիւն յայտնելէ ետքը։ Ամբոխը տեսնելով որ Յիսուս ալ աշակերտներն ալ հոն չկան, նաւակներուն մէջ նստան ու Կափառնայում եկան Յիսուսը փնտռելու։

Ծովուն միւս կողմը գտնելով զանիկա, ըսին անոր.

—Վարդապետ, ե՞րբ եկար հոս։

Յիսուս պատասխանեց ու ըսաւ անոնց.

—Ամէն, ամէն կ՚ըսեմ ձեզի, զիս կը փնտռէք ոչ թէ որովհետեւ նշաններ տեսաք, հապա որովհետեւ հացերէն կերաք ու կշտացաք։ Մի՛ աշխատիք կորսուող կերակուրի համար, հապա յաւիտենական կեանքի համար կայուն կերակուրի համար որ Մարդու Որդին ձեզի պիտի տայ, որովհետեւ Հայրը, Աստուած, զինքը կնքեց։

Ուստի ըսին անոր.

—Ի՞նչ պէտք է ընենք որ Աստուծոյ գործերը կատարած ըլլանք։

Յիսուս պատասխանեց ու ըսաւ անոնց.

—Աստուծոյ գործը այն է որ հաւատաք անոր որ ղրկեց։

Ուստի ըսին անոր.

—Ուրեմն ի՞նչ նշան կ՚ընես որ տեսնենք ու հաւատանք քեզի։ Ի՞նչ կ՚ընես։ Մեր հայրերը անապատին մէջ մանանան կերան, ինչպէս գրուած է. «Երկինքէն հաց տուաւ անոնց ուտելու»։

Յիսուս ըսաւ անոնց.

—Ամէն, ամէն կ՚ըսեմ ձեզի, Մովսէս չտուաւ ձեզի երկինքէն հացը, հապա իմ Հայրս կու տայ ձեզի ճշմարիտ հացը երկինքէն։ Որովհետեւ Աստուծոյ հացը այն է որ երկինքէն կ՚իջնէ ու աշխարհին կեանք կու տայ։

Ուստի ըսին անոր.

—Տէ՛ր, միշտ այդ հացը տուր մեզի։

Յիսուս ըսաւ անոնց.

—Ես եմ կեանքի հացը։ Ինծի գալ ուզողը երբեք պիտի չքաղցնայ, ու ինծի հաւատացողը երբեք պիտի չծարաւնայ։ Բայց ձեզի ըսի թէ դուք զիս տեսած էք ու չէք հաւատար։ Հայրը ինծի տուածները ինծի պիտի գան, ու ինծի գալ ուզողը երբեք դուրս պիտի չհանեմ։ Որովհետեւ երկինքէն իջած եմ ոչ թէ իմ կամքս կատարելու, հապա զիս ղրկողին կամքը։ Ու զիս ղրկողին կամքը այն է որ ինծի տուածներէն ոչ մէկը կորսնցնեմ, հապա զանոնք յարուցանեմ վերջին օրը։ Որովհետեւ իմ Հօրս կամքը այն է որ ամէն մարդ որ Որդին կը տեսնէ ու անոր կը հաւատայ յաւիտենական կեանք ունենայ, ու ես զանիկա վերջին օրը պիտի յարուցանեմ։

Հրեաները ուրեմն կը տրտնջային անոր համար որ ըսաւ թէ ես եմ երկինքէն իջած հացը։ Ու կ՚ըսէին.

—Չէ՞ որ ասիկա Յովսէփի որդին Յիսուսն է, որուն հայրն ու մայրը կը ճանչնանք։ Ինչպէ՞ս ուրեմն կ՚ըսէ թէ երկինքէն իջած եմ։

Յիսուս պատասխանեց ու ըսաւ անոնց.

—Մի՛ տրտնջաք իրարու մէջ։ Ոեւէ մարդ չի կրնար գալ ինծի, եթէ զիս ղրկող Հայրը չձգէ զանիկա, ու ես զանիկա վերջին օրը պիտի յար

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՐՑԸ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ԴԻՊԼՈՄԱՏԻԱՅԻ ԱՌԱՋ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ)

Ինչպես հայտնի է, Հայկական հարցը ստեղծվել է Ռուսաստանի և Թուրքիայի միջև 1877—78 թթ. պատերազմի հետևանքով։ Ռուսական զորքերը, հաղթական արշավանքով հասնելով մինչև Սան-Ստեֆանո, ստիպեցին Թուրքիային հաշտություն կնքել։ Սան-Ստեֆանոյի հաշտության պայմանագրի 16-րդ հոդվածով Թուրքիան պարտավորվում էր Հայաստանում իրականացնել բարենորոգումներ և երաշխավորել հայերի անվտանգությունը քրդերի և չերքեզների կողմից։ Սակայն Եվրոպայի դիվանագիտական ճնշման տակ Ռուսաստանը ստիպված եղավ Սան-Ստեֆանոյի պայմանագրի փոխարեն կնքել Բեռլինի պայմանագիրը, որի 61-րդ հոդվածով Թուրքիան պարտավորվում էր Հայաստանում իրականացնել նույն բարենորոգումները և երաշխավորել հայերի անվտանգությունը։

Բեռլինի պայմանագրի կնքումից հետո Հայկական հարցը դարձավ եվրոպական դիվանագիտության հիմնական խնդիրներից մեկը։ Եվրոպական տերությունները, հետապնդելով իրենց գաղութատիրական նպատակները, ձգտում էին օգտագործել հայերի ազատագրական շարժումը Թուրքիայի դեմ։ Հայերի ազատագրական շարժումը ճնշելու համար Թուրքիան ձեռնամուխ եղավ հայերի զանգվածային կոտորածների։ Հայերի կոտորածները սկսվեցին 1894 թ. Սասունում և շարունակվեցին 1895—96 թթ. Կոտորածների ժամանակ զոհվեց ավելի քան 300 հազար հայ։ Հայերի կոտորածները կազմակերպվում էին Թուրքիայի կառավարության կողմից։ Կոտորածների ժամանակ Թուրքիայի կառավարությունը ոչնչացրեց հայերի 2500 գյուղ, 50 հազար տուն, 100 հազար հայ ընտանիք։ Կոտորածների ժամանակ ավերվեցին հայկական 568 վանքեր և եկեղեցիներ։ Կոտորածների ժամանակ Թուրքիայի կառավարությունը ոչնչացրեց հայերի 2500 գյուղ, 50 հազար տուն, 100 հազար հայ ընտանիք։ Կոտորածների ժամանակ ավերվեցին հայկական 568 վանքեր և եկեղեցիներ։

Հայերի կոտորածները ցնցեցին ամբողջ աշխարհը։ Հայերի կոտորածների դեմ բողոքի ալիք բարձրացավ ամբողջ աշխարհում

նան հաւանութիւն տուեց մինիստրի բացառութիւններին։

ԼՈՆԴՈՆ.—Այսօր բացուած է պարլամենտը գահական ճառով, որի մէջ յիշուած է եգիպտական խնդիրի մասը, որի յանձին Թագուհին զրկուել է իւր ապնիւ դաշնակից և Թագուհին յոյս ունի, սակայն, որ խեղճի ժառանգ մինչեւյն հեռատես քաղաքականութեան կը հետեւէ։ Ճառի մէջ յիշուած է նաև, որ օրինագիծ է առաջարկուած Իրլանդիայում անգլիական սիստեմի նման ինքնավարութիւն մտցնելու մասին։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՈՐՍԱՆ

28 յունուարի

Լոնդոն 101⅝, 101,10, 101,45։
Բեռլին 49,⅝% 49,65 49,70
Պարիզ 40,¹⁵/₁₆ 40,15 40,22½
Պետերբուրգի վեքսել . . . . . 8. 10 ր. կ. գն
Մաքս. կուպոն . . . . . 162½ ր. գն
Աքցիա . . . . . 1, 17 ր. — կ. գն
Բօրսային դէս . . . . . 6½% գն
Գիտակ. բանկի 5% տոմս.
1-ին շրջանի . . . . 103 ր. 12 կ. սակ.
2-րդ . . . . . 103 ր. — կ. ծախ.
3-րդ . . . . . .
4-րդ . . . . . .
5-րդ . . . . . .
6-րդ . . . . . 102,87 ր. կ.
100 և 1000 ր. արեւելեան փոխառութեան 5% տոմսեր.
1-ին շրջանի. . . . . .
2-րդ . . . . . 102½ ր. — կ. ծախ.
3-րդ . . . . . 103,½ ր. կ. ծախ.
Առաջին 5% ներքին փոխառութեան տոմսեր . . . . . 236½ — կ. սակ.
. . . . . 2-րդ 226 ր — կ. սակ.
Երբորդ փոխ. Պետ. Հոգ. բանկի . . . . . 198 ր. — կ. ծախ.
5½% ընծաեր . . . . . ր. կ. սակ.
Թէֆ. քաղ. վարկի ընկեր.
. . . . . կ. սակ.
Բորսայի ագենտութիւնը խազաղ։

Խմբագիրը—հրատարակիչ՝
ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

Կովկասեան Կայսերական գիւղատնտեսական ընկերութեան պ. պ. անդամները հրաւիրուում են փակ նիստի, որ լինելու է հինգշաբթի, յունուարի 30-ին երեկոյեան ժամը 7½-ին։

Պարապմունքի առարկաները.

1) Ընթացիկ գործեր.

2) Թիֆլիսի այգեգործական ուսումնարանին կից կառուցուելիք շինութիւնների մասին։

ԵՐԿԱԹՈՒՂՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

Մարդակիր գնացքներ Բաթումի և Թիֆլիսի միջև.

№ 1.

Բաթումից գուրս է գալիս... 9 ժ. 10 ր. գիշ.։
Թիֆլիս ժամանում է., 5 ժ. 50 ր. եր.։
Թիֆլիսից գուրս է գնում... 6 ժ. 50 ր. եր.։
Բաթում ժամանում է... 8 ժ. 15 ր. առ.։

Խառն գնացքներ Թիֆլիսի և Գանձակի միջև.

№ 47

Թիֆլիսից գուրս է գնում... 9 ժ. 20 ր. եր.։
Գանձակ ժամանում է... 10 ժ. 10 ր. առ.։

№ 48

Գանձակից գուրս է գալիս... 7 ժ. 35 ր. եր.։
Թիֆլիս ժամանում է... 7 ժ. 30 ր. առ.։ 45 ր. առ.։
Թիֆլիս ժամանում է... 9 ժ. 52 ր. եր.։

№ 2

Թիֆլիսից գուրս է գնում... 9 ժ. 30 ր. առ.։
Բաթում ժամանում է... 9 ժ. 45 ր. եր.։

Գոստային գնացքներ Բաթումի և Բաքուի միջև.

№ 3

Բաթումից գուրս է գալիս ...11 ժ.։ 52 ր. եր.։
Թիֆլիս ժամանում է... 12 ժ. 25 ր. եր.։
Թիֆլիսից գուրս է գնում... 1 ժ. 20 ր. գեր.։
Բաքու հասնում է... 7 ժ. 30 ր. առ.

№ 4

Բաքուից գուրս է գալիս... 11 ժ. Մանուանդ որ այս տարի բարեգործութիւն անելու մեծ եռանդ ցոյց տուեցին։

ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԹԻՖ. ԱՐՔ. ԹԱՏ.

Հինգշաբթի, յունուարի 30-ին, Հայ դերասանական մշտական խումբը կը ներկայացնէ

ԲԱՆԴԱՍ

Տ. ՍԻՐԱՆՈՅՇԻ

ՕՐԼԻՍՆԻ ԿՈՅՍԸ

Դրամա 5 արար., հեղ. Շիլլերի, թարգ. Բարխուդարեանցի։

Կը մասնակցէ ամբողջ խումբը։ Սկիզբն է ժամը 7½-ին.

ԱՋԴ։ — Երկուշաբթի, փետրուարի երեքին լինելու է օր. Վարդուհու և պ. Աբրահամեանի նպաստը։ Կը ներկայացուի «Սանդուխտ» ողբերգութիւնը Թերզեանի։

(272) 1—1.

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Խաղողի այգետերերից ով որ ցանկանում է իւր գինիները վաճառել Լեհաստանում, կարող է իրրև գործակից միանալ մեծ քանակով առևտուր անող գինու լաւ յայտնի պահեստի ընկերութեան հետ Վարշաւում։

Գրաւոր պահանջները խնդրում ենք ուղարկել հետեւեալ հասցէով։ Райхману и френдлему въ Варшавѣ, Сенаторская 26

для «КОМПАНІИ»

(М.) 9—3.

Իսկական գործար. միայն այս դրոշմանիշով է։

„ՄԻ ՀԱՋԻ“

Մեղրա-քար գլխ մալց-կաթարակա և շաքարեղէն

Լ. Գ. ՊԻՏՇ ԵԻ ԸՆԿ. ԲՐԵՍԼԱՒԻՄ։

Բժիշկական վերլուծութեամբ և բժշկական վկայերով հաստատուած է, որ յամենայն դէպս գրանց միջատողջացնելը վճռական չէ մի նիթ չէ ժանում, ուստի դրա ներմուծումն և վաճառումը Ռուսիայում թոյլ է արուած։

Գնէրը՝ շիշը 1 րուբ. և 2 րուբ. 40 կոպ., Նախարհեղինները 30 և 50-ական կոպ.։

Փաթաթելու և ուղարկելու համար առանձին են վճարուում։

Գլխաւոր պահեստը Ռուսիայի Համար

Վ. ԱՈՒՐԻԽԻ մօտ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳՈՒՄ, Կալոմնայա 18/19

Վաճառւում է Ռուսիայի բոլոր զեղատնային խանութներում և դեղատներում։

(2) 16—8

ՄԻ ՀԱՅ ՈՒՍՈՒՑԻՉ

որոնում է մի կահաւորուած

ՍԵՆԵԱԿ

Ծառայով և սամովարով։ Հասցէն թողնել «Նոր-Դար» ի խմբագրատունը։

ա՛ր ա՛ր է պարէրի Համար կ տարելագարձուած

ՀԵՐՈՓՈՆ

10 պիեսով

30 ՐՈՒԲԻԿ.

ԱՐԻՍՏՈՆ-ՕՐԳԱՆ

10 պիեսով 24 ՐՈՒԲ.

Կան մեծ քանակութեամբ պիեսներ

50-ական կոպ.

ՖԵՆԻԿՍ-ՕՐԳԱՆ

մեծաքական 10 պիեսով

32 ՐՈՒԲ.

Առանձին պիեսները 60-ական կոպ.

ՍԵՐԱՖԻՆ, նոր օրգան երեխաների համար 6 պիեսով 5 ՐՈՒԲ.

6-ից աւելի պիեսները 50-ական կոպ.

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ

Մ. ՆԿԿՆ և ՐԻՍՏՈՆ 6 պիեսով 8 ր 6-ից աւելի պիեսները 25-ական կ.

Կան մեծ քանակութեամբ նոր հրատարած մեխանիքական և տրիչ հրաժշտական գործիքներ և պարագաներ։

ՅՈՒԼԻՈՍ ՀԵՆՐԻԽ ՑԻՄՄԵՐՄԱՆ

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐ ԵՒ ԶԱՅՆԱԳՐԵՐԻ ԳԼԽԱՒՈՐ ԴԵՊՈ.

ՄՈՍԿՈՒԱ, կուզնեցկի կամուրջ, տուն Զախարինի.

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, Ք. Մորսկայա, № 34 և 40.

Պատկերազարդ պրէյս-կուրանտն և հայնտեարների ցուցակը — ձրի։

(188. ա.) 15—11.

ԿՈՇԿՈՃԻ ԴԵՂ

Ե. ՑԻՓԼԵՐ.

½ կտորը 30 կ.
1 կտորը 50կ.

կարելի է ստանալ ըստ ամենայնէ դեղատներում. դեղատային և պարֆիւմերային խանութներում

(100 ա.) 12—12.

ԳՐՈՂ ՄԵՔԵՆԱՅ

ՌԵՄԻՆԳՏՈՆԻ № 5

Ամենանոր բոլոր եղած սիստեմի գրող մեքանաներից. ճանաչուած է ամենալաւն աշխարհիս երեսին։ ՀԱՐԻՒՐ. ՆԵՐՈՎ են գործ ածւում բոլոր մինիստրութիւնների և կառավարութեան յայտնած կարծիքը ձրի։

ԱՈՒԵՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ Ժ. ԲԼՈՒԿ

Մոսկուայ Պետերբուրգ, Օդեսա, Վարշաւ.

(184. ա.) 10—11.

ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՏԿԱՑՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐԿԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ որպէսզի յայտարարում է, որ նոյն ընկ. վարչութեան մէջ, ամեն օր, եթէ կը յայտնուին երկու կամ աւելի գնողներ, կը ծախուի (ազատ գնով) նախկին Տէր Մկրտչեանցների տունը, որտեղ գետեղուած էր Կովկասեան ինստիտուտի։ Տունը գտնուում է Թիֆլիս քաղաքում, Նիկոլաևսկի փողոցի վրայ, 9-րդ քաղաքամասում, տունը քառատարկ է, մասն ունի մի շինութիւն և 836½ ք. ս. տարածութեամբ գետարկ տեղ։

(271) 3—2.

ՇԵՐԱՄԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵԾ ԴՊՐՑԱՐԱՆԸ

Մոլտիֆայում, Կարսիկայում (Ֆրանսիայում)

Ի. ԱԼՕԻԶԻ ԵԻ ԸՆԿ.

Շերամի սերմ գնողներին խոնարհաբար խնդրում ենք դիմել ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՇԵՐԱՄԱՐՈՒԹՅԱԿԱՆ ԿԱՅԱՐԱՆԸ Թիֆլիսում։

Գտնարով գնողները բարեհաճում են դիմել Կովկասեան գիւղատնտեսական ընկերութեան անդամ պ. Վ. ՍՈՒԼԽԱՆՈՎԻՆ, Թիֆլիսում, Կուկիա, Նիկոլաևսկայա փողոց, տուն № 39

Պ. ԱԼՕԻԶԻ ՇԵՐԱՄԻ ՍԵՐՄԸ վաճառւում է 1, 3, 5, և 10 մսխալանոց արկղիկների մէջ. իւրաքանչիւր մսխալը 60-ական կոպէկ հաշուելով։

Ի. Ալօիզի

Շերամի սերմի լաւ օրակութեան համար երաշխաւորութիւնը կարող է լինել այն, որ 1890 թուին պարգեւատրուած է պատուական վկայականով և Թուրքաստանում ցեղին լաւ շերամի սերմի պաշտօնական մատակարար է։

(101) 16—6.

1892

ՀԱՆԴԻՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ

ՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

«ՀԱՆԴԻՍ»-ը կը հրատարակուի միևնոյն ծաւալով, աւելի ճոխ և բազմակողմանի բովանդակութեամբ։ Բաժանորդագինն է Ռուսիայի համար 4 րուբլի, կանխիկ վճարելի։ Յանկացողները կարող են դիմել ուղղակի խմբագրութեան։ Հետեւեալ հասցէով

A la Rédaction de la Revue «Hantess»
A Wienne (Autriche)

Իսկ Թիֆլիսում և գաւառներէն կարող են դիմել պ. Յովակիմ Զաքարեանին

Խմբագրութիւն «ՀԱՆԴԷՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ»-Ի.

(Խ.) 10—7.

Կ. Կ. ՄԵԼԻՔ ԶԱՔԱՐԵԱՆՑԻ

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԳԻՆԻՆԵՐԻ պահեստում

ԲԱԳՈՒ

ծախում են ԿԱԽԵԹԻ, ՄԱՏՐԱՍԻ և ՊԵՐՐԵՆԻԻ գինիները հինը և նորը, թէ մեծ քանակութեամբ (տակառներով) և թէ շիշերով։ Գները չափաւոր են։

Ընդունում են պատուէրներ Ռուսիայի, Կովկասի և Անգրկասպեան քաղաքներից։

Հասցէն. BAKU

СКЛАДЪ Кавказскихъ винъ

К. К. Меликъ Шахназарянца

(0—0—0) X 14

Բացուած է «ԲԱԶՄԱՎԷՊ» ամսաթերթի բաժանորդագրութիւնն 1892 թուականին (3րդ տարի)

Բաժանորդագինն է տարեկան 10 Ֆրանկ (4 ռուպլի) կանխավճար։

Բաժանորդ գրուել ուզողները կարող են ուղղակի առ մեզ դիմել հետեւեալ հասցէով

Rédaction de la Revue «BAZMAVEP»
Wenise (Italie) St Lazare

և կամ առ գործակալն մեր ի Տփխիս պ. Յովակիմ Զաքարեանց։

Խմբագրութիւն «ԲԱԶՄԱՎԷՊ»-Ի.

(Խ.) 10 7

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԾ

ԵՐԳԵՑՈՂՈՒԹԻՒՆՔ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻ ԵԻ ԱՅԼ ԵՐԳՔ ՀՈԳԵՒՈՐՔ

Պատրոյներէ և երգեցիկ խմբերի Համար։

Գինն է 10 կոպ.

Դիմել Գանձակ՝ գրավաճառ

ԱՂԱՅ ԱՂԱՅԵԱՆՑԻՆ

10—9.

Дозволено цензурою. Тифлисъ 29 го Января 1892 г. Տպարան Կաւկազ լրագրի գրասենեակի Типографія конторы газеты Кавказъ Гол. пр., домъ Читахова